Чурапчыга күн тахсар!

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

2009 сыл Тохсунньу 22 күнэ чэппиэр № 6 (9934)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Дьаһалта түбүктэрэ

ЧУРАПЧЫ НЭҺИЛИЭГИН БАҺЫЛЫГЫН ОТЧУОТА

ИНТЕРНАТ–ОСКУОЛАҒА

Тохсунньу 19 күнүгэр "Чурапчы нэһилиэгэ" МТ дьаһалтатын баһылыга Иван Иванович Оконешников 2008 сыллааҕы ыытыллыбыт үлэни-хамнаһы нэһилиэнньэ иннигэр отчуоттаата.

Күүс интернат-оскуола тэмпорутар ЧГФКСИ үөрэтээр-лабораторнай корпуһутар отчуоттуур мунньах буолла. Мунньаҕы нэһилиэк баһылыгын солбуйаччы С.А.Сарҕыдаев ыытан-саҕалаан ыытта. Отчуоттааччылары сэргэ олохтоохтор ыйытыктарыгар хоруйдуу улуус Мунньаҕын депутаттара, ис дьыала отделын бэрэстэбиитэлэ, "Арчын" тэриллэгэн, Чурапчытаабы РЭС-тэн специалистар кэлэн кыттыбыт ыллылар. Сүрүн отчуоту Иван Иванович онордо. Аспыт сыл устата тыа хаһаайыстыбатыгар, суол оҥоһуутугар, уулуссалары сырдатыыга, бурыйы өгөрүүнү утары охсуһуута, бэйдэо сыллар ыттары бөрөдөөтүүлүннүгэ, халаан уутуттан хамсыырыгар, ТОС-тар, ТСЖ-лар тэрээһиннэриэрэ, ветераннары кытта үлэҕэ сүрүннэн туох дьаһаллар ыыллыбыттарын уонна олохо киирбиттэрин сырдатта. Салгыы Чурапчы нэһилиэктэн депутаттарын мунньаҕын председателэ Федор Спартакович Чичигинаров кылгастык депутаттар ыытыбыт үлэлэриттэн тохтоон ааста. Ол кэнэ ыйытыыларга хоруйдаабын, этиилэри истиэ саҥалаах.

Интернат-оскуола олохтоох, педагогическай үлэ ветерана С.Г.Старостин улуус киинигэр арыгыны утары туох үлэ-хамнас ыытылларын уонна Чурапчытаабы педучилищеттан ордон хаалбыт, 80 сылын аспыт оскуола дьиэтин өрөмүөнүгэр ветераннар сайабылыанньа түһэрбиттэрин этэн туран, ол дьыалата хаанна тиийбэтин сураста. Баһылык Иван Иванович бу ыйытыктарга толору хоруйу биэрдэ: "Арыгыны утары үлэ бар. Ол курдук, Чурапчы салгынныыгар 2 арыгыны атыылыыр "точка" хабыллыбыт, аны биир ыыйтарбакка сылдьар. Оттон ити улуустутар баар биир исторический объект өрөмүөнүгэр иннигэ оҥоһуллан оҥоҥнуо". Эмиэ бу тэмпор олохтоох, педагогическай үлэ ветерана Е.В.Пинигина "Саҥа олох" хаһыат хаачыстыбатыгар, асфальт суол уруутун туруга мөлтөөр, электроот ыыстата намыһаҕар сыһыаннаах ыйытыктары биэрдэ. "Улууспут "Саҥа олох" хаһыатын саҥа объега үлэҕэ киирдэҕинэ, саҥа бөҕэтиллэр массыыналаннаҕына, хаачыстыбата туһунан тоҕоостаах. Оттон уот чаһыгар этэллэх, быыстыбыттан саҕаламмыт подстанциятан улуустут хаалыгар саҥа линия тардыллыбыт харчы көрүдэлэбүтэ, онон үлэ ыытыллара күүтүлэр", – диэн И.И.Оконешниковы хоруйдаата.

Асфальт бөппуруоһугар хоруйу "Чурапчы суоллара" ААО салайаччыта Ф.С.Чичигинаров биэрдэ: "Асфальт уруутун технологията олус уустук. Быраабыла быһыытынан асфальт сылгас кэмиэ уруллуохтаах этэ, онту биһиги матырыйаалбыт кэлиэ быыбаран, күүн-дааны бөҕөнө баҕаран ыйын 9 күнүттэн үлэни саҕалаабыппыт. Бу улахан үлэҕэ саха дьоно үлэлэхтээхтэр диэн саныыллаан салайтаран бөҕэбит дьоммутун үлэлэппиппит. Харчыта көрдэлэбүт үлэ быйыл ыытылыыбатаҕа буоллар, олох даҕаны тохтотуллуохтаах этэ. Онон саҕалаабын баар. "Москва кудрат биирдэ тутуллубатаҕа" диэллэриниэ, эмиэ ыытыллыбыт хаачыстыбата туһан иҥэ. Асфальт уруута – бу саҥа технологияны баһылаабыҥна улахан хардыы буоллар".

Салгыы Спортивнай переулок олохтоох А.К.Баранова чаһынай ыал кэнтэн иттиилэр системаҕа холбонуутук, оҥоҕунан оттуллар дьыалаохтэргэ субсидия бөрөлөөтүн, сайынны кэмиэ водопровод тардыытын сураста. Чурапчы сэлиэнньэтигэр 2000-тан тахса чаһынай дьиэ баарыттан ханнык кэрдааҥа олороргуттан, онно баар котельнай кыамтатыттан киэн системаҕа холбонуу тутулуктаах диэн буоллар. Оттон водопровод тардыытыгар анал программа оҥоһуллан, туспаах министерствоҕа киирэн сытара, ол чэрчитинэн үп-харчы туруорсуу үлэтэ ыытыллара этиллиэх.

Бэтэрээн томтор биир убаастанар олохтоох, ветеран-учуутал Е.С.Старостина аспыт күҥүн үлэҕэ киирбит кырдьаҕастар баланнарын аттыгар Арчы дьиэтин тутуутун ыйыталастА. Онуоха баһылык: "Арчы дьиэтэ тутуллар кэмэ каллаа. Үп-харчы боппуруоха быһаарыллыаҕына, үлэ барыа этэ", – диэн хоруйдаата. Салгыы П.Пинигин аатынан уулусса олохтоохторо суолларын оҥоруутун, Корякин аатынан уулусса 1№-дээх дьиэтин олохтоохторо благоустройствоҕа холбонууну туруорустулар, о.д.а. кэккэ ыйытыыларга сөпкөөх хоруйдар бэриллиилэр.

Түмүккэ интернат-оскуола олохтоохторо бэлиитэ улууспут кэмэн дьаһалтатыгар улаатыр эдэр салайаччылар ыытар дьаһалларын бөҕөргөппүлэрин биллэрдилэр. Бэччат сыла үөмэҥүнэн ыччаттары оҥорон таһаарар эйгэҕэ сыһыаран үлэлэтэргэ этиилэрин тиэрдилэр. Олохтоохтор бары кэриэтэ фельдшерскай-акушерскай пууну, сыатар биир медсестра иитиэ көрүлүөхтэрин, кэнэ библиотека филиала аһыллыарын туруорустулар. Дьаһалта үлэтин-хамнаһын үчүгэйэтин сыаналастылар.

Галина ПОЛУСКИНА.

НЭҺИЛИЭК КИИНИГЭР

Тохсунньу 19 күнүгэр Чурапчы нэһилиэгэн дьаһалтата "Айыллаан" Сыныаллаг киинигэр дьоҥҥо-сэргэҕэ аспыт сыллааҕы үлэтин-хамнаһын туһунан ыйыталастылар. Баһылык И.И.Оконешников нэһилиэк олоҕун аралдьыт эйгэтин хабан сырдатта. Чурапчы нэһилиэгэн депутаттарын мунньаҕын председателэ Ф.С.Чичигинаров, улуус Мунньаҕын председателэ В.В.Гуляев дакылаат аахтылар. Чурапчы нэһилиэгэн баһылыгын солбуйаччы С.А.Сарҕыдаев тэрээһиннэй ыытыллыбыт саҕаламмыт ыытта. Салгыы олохтоохтор ыйытыыларыгар хоруйдаатылар.

Н.А.Борисова, Ньуолан олохтооҕо:

– Ахсыныы ыйга биһиги олорор 37 квартираларыгар дьиэбит олус тымныы этэ. Былырыын биир молуйуннаах өрөмүөн үлэтэ барбыта да кыаллыбата, сиэн-биэр тымныытын курдук тымныы. Маны комиссия тэриллэн дьиэ «тымныытын туоһулуур докумуоннаах онорбута. "Коммунтеплосбыт" директора А.Н.Романов иттэрэйбит, коммунальнай өгөөҥ толору төлүүбүт дуо?

С.А.Сарҕыдаев:

– Эйиэ докумуоннуут биһиэхэ киирэн сытар. Бу сурукка олоҕуран А.Н.Романова кытта хаспыттыбыт. Комиссиянан тиийэн көрүөхпүт, ол кэннэттэн сөпкөөх быһаарыылары ылыахпыт.

Д.Д.Трофимов:

– Бары котельнайдар техническэй өттүнэн эпиэстэтиллэллэр. Итиэн барытын саас, кыстык бүтүүтүн саҥа көрөр төрөппүт сатаммаппыт? Уҥуйааннарбыт, оскуолаларбыт тымныылар. Температура режимэ тутуһуллубат.

И.И.Оконешников:

– Биһиги уҥуйааннары, оскуолалары көрөн олоробут. ОДьКХ үлэтин-хамнаһын биһиги хонтуруоллаабаппыт.

Е.П.Гуляева:

– Биһиэхэ, оҕо библиотекатыгар, дьаһалта өттүттэн эбэх үлэ ыытылыыта. 70 тыһ. солк. киниэ фондата ылыллыбыт, 30 тыһ. солк. туттар мал-сал атыыласпыппыт. Онон махталбыт улахан. Олорор дьиэбит 1968 сыллаах тутуу. Быйыл уонтан дьиэлэри тутуута баллаан баар дуо?

И.И.Оконешников:

– Саҥа дьиэлэр, ТСЖ үлэтэ үчүгэйдик бардаҕына федеральнай үп-харчы көрүлүөр тутеннигэр, тутулуохтара.

М.Н.Корякин, "Арчы" үөрэтээр-үлэлэтэр кэнсиэ директора:

– 2007 сыл уу кэлбиппин бары билэбит. Талай, Мугудай өттүттэн кэлэр ууну кыччатар туһугар туох үлэ барарый? Чурапчыбыт спортивнай улуус буолар. Оттон стадиоммут суох. Саҥа стадион тутуллуо дуо? Бэччат сыла кэлиэ. Молодежнайга уулара олох суох. Ити болпуруос быһаарыллыа дуо уонна оттукка быйыл туох үлэ барарый?

И.И.Оконешников:

– Аастыт сылга уу боппуруоһугар сүрдээх элбэх үлэ барда. Ол курдук, "Мелиоратор" ААО Куоҕалы күөлгэ улахан быһыт өгөрүү уонна илин Харыылаах быһыгын 40 см кыччатан, Чурапчы күөлүн уугун таһымын түһэрдибит. Стадион 2001 сыллаахха ЧГФКСИ балансыгар киирбитэ. М.Д.Гуляева кытта консультаабыт. Улахан күрэхтэһии буолар эрэ тутэннигэр стадион тутуллар кэлэхтээх. Бырайыактар бааллар. Оттон Молодежнайга, Ураһалаахха уулуу биэрии. Тыа хаһаайыстыбатын министерствотын иннүө быһаарыллар. Нэһилиэнньэ иҥиэгэр ыытар сүрдээх уустук. Оттуоҕа документанары хомуйа олоробут. Прожиточнай минимумма сөп түбэспэт дьиэ киирэн бу субсидияннан туһанар.

П.П.Павлов:

– Сыллата ахсын халаан уутуттан дьиэбитин өрөмүөнүүбүт. Оҕохпут улаханнык эмсэҕэлиэр. Бүгүн кирпичччэ туһаны аҕалыбыт. Онон кыһыл кирпичччэнэн кэмэлиҥиэхпит дуо?

И.И.Оконешников:

– Итиэнэ үөрэтиэхпит, үлэлэһиэхпит.

Салгыы нэһилиэнньэ сонаатын үлэхтэн дьаһалтаҕа бөҕэтин этиилэрин киллэрдэ.

Г.К.Баранов, "Сахабулт" начальника:

– Эйиэ сэлайаччыларыгар, спортсменнарыгар кытта Иван Иванович күүскэ үлэлэһэр, көмөлөһөр, өйүүр. Киэн үлэтин үчүгэйдик сыаналастыбын.

И.Н.Петрова:

– Чурапчы нэһилиэгин ыһыаҕа ыытыллар эта. Аспыт сылга буолбатаҕа хоскоттоох. Кырдьаҕастар декадалара олус үчүгэйдик барда диэн саныыбын. Дьиэҕэ сытар кырдьаҕастар да умнуута хаалбыталар. "Эрэл" реабилитационнай ыаат үлэтин хайдыбыт. Кэмэ көрдүүр дьоҥҥо олус туһалаах тэриллэ. Нэһилиэктэт иҥиэгэр эрэ муоталар бааллар, олор өрөмүөннэллэрэ буоллар.

О.П.Монастырева, почта начальника:

– Почта нэһилиэк дьаһалтатын кытта үлэлэһэр. Паспортааһын тэлгэ ыытыллыбыт. Биһиэхэ олус туһалаах. Аны почтальоннар үлэлэрин туһунан көрдөстүбүн баҕарабын. ТХПК Куоҕалы диэки хатылаан нүөмэрдэх дьиэлэр наһаа элбэхтэр. Оттон Молодежнайга уулуссалара, дьиэ нүөмэрэ да биллибот. Ол иҥин сурук, хаһыат аадырыыстар тиийэрэ уустук. Этэстэх дьиэлэргэ сырдатыы суох, почта дьаһыыта сорох сиэрдэрэ суох. Быйыл почта аттынан тротуар оҥоһуллара наада. Трактовай уулуссаҕа арыллаан хаалбыт учаастак баар. Сиэ-сымнаҕас. Сайын, саас массыына сылдьыбат. Саҥатаннай ыраахырдыы ситиэн барбат. Ити дьиэлэр тастарынан быраҕыллыбыт тимир бөҕө сытар. Итиэн барытын хайдах эрэ дьаһайаргыт буоллар.

"Үчүгэй мунньах буолла. Эйиэн эн, тэриллэн көрүөхпүт, үлэлэһиэхпит. Тыаныыны аахсыбыппыт, калиннэттиэр, саныаҕытын эпиэстэтиэр махтанабыт", – диэн Иван Иванович мунньаҕы түмүстүгэ.

Аграфена КУЗЬМИНА.

ИНСТИТУТ СОНУННАРА

Эдэр учуонайдар, аспиранттар, соискателлэр уонна студеннар чил олоҕу пропагандалыыр, физическай культура сайдыытыгар төһүү күүс буолар научнай-чинчийэр бырайыактарын ойоҕуннэрэ. Чурапчытаабы физическай культура уонна спорт институтун ректора И.И.Готовцев Граньи конкурса түмүстүбэх. Бастакы проректор П.Д.Гуляев салайаччылаах комиссия 11 үлэ киирбиттиттэн 5 бастыҥы талан ылла.

* * *

2009 сылга ЧГФКСИ-га туттарсан киирии бырааҥылата уларыйда. Ол курдук, РФ Үөрэҕэ уонна наукатын министерствотын 2008 сыл сэтинньи 28 күнүнээҕи 365№-дээх уураахтар олоҕуран "Физическай культура" диэн идэҕэ туттарсарга абитуриеннар нууччалыы, биология уонна физика предметтэригэр биир кэлим экзамен туттаран киирэр буоллулар.

* * *

ЧГФКСИ кэнгөл туспуу отделениётын иитиллэччилэрэ бу дьыл тохсунньу 24–25 күннэригэр Красноярскай куораттаа ыытыллыахтаах Иван Ярыгин аатынан норуоттар иҥин ардыларынааҕы турниргэ кытта бараалары бэлэмнэнэ бүтэнэр. Бастаан ойдуу аатыттан сылдьаллар. Бу турниргэ сыл ахсын аан дойду аатыттан күөн көрөө, күрэх былдьаһа мусталлар. Институт старшай тренера Михаил Скрябин кэнсифиэнэ, бу күрэхтэ бэлэмнэнэн Виталий Корякин (60 кг) уонна Игнат Андросов (66 кг) Дьокуускай куоракка сбордана сылдьаллар. Уолаттар күрэхтэ Таджикистан аатыттан киирэнэхтээхтэр.

Оҥу тэнэ турниргэ Россия сүүмэрдэммит хамаандатын составыгар баар уолаттарбыт Николай Аянитов, Роберт Окороков (55 кг диэри), Тимур Пестерев (60 кг диэри) Киев куораттан хотон калаллэрэ күүтүллэр. Кинилэр Украинаҕа СССР үтүөлэммит тренера Георгий Бураков салаллаттыынан үс ый устата дьарыктаныллар.

Иван Ярыгин аастыт сыллааҕы турнирыгар чурапчылартан бастыҥ көрдөрүүнү Юрий Афанасьев 60 кг диэри ыйааһынна 5-е миэстэҕэ тиэстэ ситиспит. Юрий биллэрин Российскай армия кэккэтигэр ыытык иэйиэ төлүү сылдьар.

Буоллаары турар турнир кыттыылаахтарыгар ситиһиилэри баҕара саалабыт.

ЧГФКСИ информационнай киинэ.

МЫРЫЛАҒА БАҺЫЛЫК ОТЧУОТА

Соловьев нэһилиэгин баһылыга Виктор Иванович Илларионов нэһилиэнньэҕэ биир сыллаах үлэтин сүрэйэн-хоруйан, кэлэр хабааннаахтык билиһиннэрдэ. Үлэ барыы салаатын хабан отчуоттаабытын нэһилиэнньэ бөҕиҥэтэ, элбэх киһи кэпсэтиигэ кыттыбыт, мунчаарар боппуруостарын ыйыттылар. Улуустан отчуоттуур мунньахха улуус баһылыгыт тыа хаһаайыстыбатын боппуруостарыгар солбуйаччы П.П.Артамонов кыттыыны ылла, тыл эттэ.

Отчуоттуур кэм устатыгар нэһилиэкэ улуус, республика хабааннаах үбүлүөйүнэй дьаһаллар элбэх киһи түмсүүлэрэ ыытыллыбыттара, үүтү тутарыыта, эти соҕотоҕолааһыннта, оттоохуунта ылыллыыбыт былаан туолбута бэлиитэннэ. Онон аастыт сыл сүрүн үлэлэрэ таһаарылаахтык түмүктэннилэр. Олохтоохтор баһылык В.И.Илларионов уонна "Чурапчы" ТХПК директора А.Т.Ноговицын эрдэттэн кэпсэтэн уматыгыттан хаачыйыбыттара улахан күүс-көмө буолбутун болҕотоон туран махтал тылларын этиилэр. Эти туттарыыта, сүөһүнү тиэйиигэ Соловьев нэһилиэгин депутата Д.Д.Ноев улахан кэмнэ ахтылыннна.

Общественнай тэриллэлэри үлэлэтиигэ, нэһилиэк депутаттара нэһилиэнньэни кытта көрсүһүүлэриэхтэр үлэ барбатаҕа итэҕэс быһыытынан бэлиитэннэ.

Нэһилиэк баһылыгын иннинэ этиллиир-хамсыыр быыбана болҕомтоҕо ылыллан, биир сыллаах үлэтэ үчүгэйиэн сыаналанна.

А.МАКАРОВ,
Мырыла.

Улуус тэрилтэлэригэр

ЫЛБЫТ ТЭТИМИ ЫҺЫКТЫМЫАХХА

Чурапчы улууһа үүтү, эти соҕотуопкалааһынына аастыт 2008 сыл түмүгүнэн республикаҕа бастыҥнар кэккэлэригэр киирдэ. Бу ситиһиҥэ "Чурапчы" ТХПК үлэтэхамнаһа улахан оруолу ылар. Түмүктэр уонна инники соруктар туһарыттан бу тэриллэ директора Андрей Тимофеевич Ноговицыны көрсөн кэпсэтиибитин билиһиннэрэбит.

Ыйытыы: Аастыт сылга үүтү туттарыы түмүгүн билиҥиннэр эҥ.

Эппиэт: Аастыт сылга бөҕөнү улууска 8300 тонна үүтү туттарар былаан (квота) бэриллибита. Бириҥҥи кв 17,5 сүүс субсидия көрүллүн, 145 мөл. 250 тыс. сүүс тэҥнэтиллэрэ. Ити былааны атырдьах ыйын 20 күнүгэр толорбуттуут. Туттарбыт дьоҥҥо хаачыта тэлэммүта. Дьэммүтүн дохуоттуур сыалтан салгыы хайдах үлэлиэхтэрэ улуус дьаһалтатын субэтин мунньаҕар анал бөлүүрүөкүрүлүгүнэ. Үүтү туттуону тохтотоҕо кэлэр сыл суотуур салгыы туттарга диэн дьаһал ылылыыта. Онон хаалбыт 4 ыйга 2762 тонна үүтү быланы таһыран туттубут. Итиннэ 48 мөл. 315 тыс. сүүс тэлэммүүхтээх. Бу хаачыты ыларга улуус дьаһалтата, депутаттар, тыа хаһаайыстыбатын управлениета Ил Түмэнтэн тыа хаһаайыстыбатын министерствотыгар туруорсубуттара. 1050 тонналаах Тыа хаһаайыстыбатын министерствотта үбүлэҥэ. Республика үрдүкү 30 улууска 4000 тонналаах квотаны таһыран тутарга көҥүлэммит бөлүөгүнэ, биһиги 1000 тоннаны ылыыбыт. Ити улахан ситиһиэ буолар. Хотобур, ыаллыы Таатта улууһа 80 тоннаны ылыыта. 18 мөл. 515 тыс. сүүс эбии ылыттылар. Оту туттарбыт дьоҥҥо барыларыгар тиэтэр гына үлэлэрдибит. Аны 29 мөл. 820 тыс. сүүс ситэ ылыллыа илик. Ити 2009 сылааҥы үбүлэһиҥэ киирэн турар. Кулун тутар ыйа диэрэ ити хаачыны кайдах кэбиһиэхпиит түргэтэтэхпит.

Дьэммут-сэргэбит дохуоттаталларыгар утары баран үүтү эбии тутарга көҥүллээбит, үбүлэбит Саха Республикатын Правительствотыгар, Тыа хаһаайыстыбатын министерствотыгар махтанньах кэриҥнэхтэр. Бу биһиги күүдүк тыа хаһаайыстыбатынан дьаһалтаннар улууска улахан көмө буолар.

Маны эмиэ биэрэ өйдөтүүхпүн баҕарабын. Сорох дьэммут радиоттан, этэҥ да источниоктартан 2008 сыл сотиннын ыйдаҕы үүт хаачытын ылбыттар диэн эстэ-нэстэ иити ыйга үүтү туттарбыт хаачыбытын ааҕыллыт диэн телефонуулар, туруорсалар. Онтон биһиги аастыт сыллааҥыттан атырдьах ыйынан толорбуппут диэн үөһэ кэпсээтим. Калин 4 ыйга 2009 сыл суотуур үлэлээтибит, онон эмиэҕүүгэ бу сылга буолуоҥ. Хотобур, 2008 сыллааҥы квотабытын ыйдарынан үлэлэрэ, хаачыстаан туттуппут буоллар, дьэ иити сотиннын ыйдаҕы хаачыстарын ылыа этилэр. Онон сыыһа өйдөбөттөрүүтүн кэрдиһүүхпүт эҥ.

Ыйытыы: Инники былаанна туох үлэлэр ыытылларыттан?

Эппиэт: Үүтү тутуута, дьон дохуоттаах буолуутуттан улуус дьаһалтата, тыа хаһаайыстыбатын управлениета, "Чурапчы" ТХПК биир саҥаанан үлэлэбит.

2009 сылга инвестициэннай бюджет көҥүлү 2 тиэнньэ хотону Одьулуунтан, Толбуҥ тутуохпут. Ити хаһыаҥнар өссө эбии үс көрүлүүгүттэр туруоҕабыт. Отчормаҕа (сүөһү уоттуутуттан) бу сылга 25 хаһаайыстыба үлэлиэр. Былырыын 10 хаһаайыстыба эта. Итиннэ 4 эмиэ субсидия көрүлүөх, былырыын 2 эмиэ эта.

Сайыллыктаабын хайысхатын салгыы ыытыахпыт. Болтоҥоҕо, Бахсыҥа, Кытаанахха, Одьулуунтан санаа сайыллыктар туттуллуохтара. Мыларгаайы эбиллиэхтэр переработканы сайыннарыыта сыыры оҥорор сыаҕы үлэлиэхтэр быланнаахпыт. Оборудованиетын буларга кредиттэр ыытылыннылар.

"Чыаппара" ТХПК бөҕэ ыыр бөлөх онтостон ыраах өҥүрүүттар үлэлиэхтэр. Кордьүлэ эмиэ сотиннэр гына саҥа технологиялаах үлэлиэхтэр.

Бэйэлэрин кыахтарынан кредит ылан саҥа хотон тутар 6-7 хаһаайыстыбаҕа улууска тэриллибит залоговай фонда көҥүү кредит ылыллыбыт ситиһиэхпит. Маныаха "Россельхозбанк" кытары сотуулаһан түһэрсиэхпиит.

Бу тутуулар олоххо киириэхтэригэр улуус дьаһалтата, "Чурапчы" ТХПК, Тыа хаһаайыстыбатын министерствота уларыта үбүлэһиннэн (софинансирование) үлэлэһиэхтэрэ.

Үүнэр 30 №-дээх Федеральнай сокуон олоххо киириитигэр үлэ ыытылыаҕа. Маныаха дьонтэрэ өссө өйдөбөт баалаһыахтаах эбэтэр. Бу сокуону сөпүгүү дьаһал күүдүк көрүмүөххэ наада. Биһиги улуус бу сокуону толоруута баланнаах. Ол күүдүк, 21 сайыллыктаахпыт. Итиннэ дойдалаахтар, хотоллыннастаахтар 150-нуу ыччат ыытахпытына 3000-тан таҕыс ыччат иити сайыллыктарга ыытыаҕа, көрдөбүлэ эппиэттиир үүт туттарыллыыта. Сүөһү аҕыстаныы ачатаар туһуннан кэпсэтиилэр ыытыллыннылар бу сокуонна эппиэттиирэ биллиннэр улаатыан ыытыахха наада. Сиэхэтэр үрдүлэриэхтэр сүөһү аҕыстаныы ардыгар 2008-на эрэ тонна үүтү туттарга сылдьыбыппыт. Бириҥҥи оннубутук булуохан, сүөһүбүтүн үөскэтэн баран, тоҥтэрү барыыларыҥ. Барыы бөҕэ саҥаннан үлэлээтэхпитинэ, сүөһүгүн ылар дохуоппутун ачатыыгын ылыыны эрэ эҥин туруоҕуттан.

Кооперативтаан үлэлэһии үчүгэй өйүнэн. Маныаха үчүгэй үлэлиэхтэр уоттуттарын тэрбиэтин, кооперативтаабыны кэҥитэн, сайыннарыы ситиһиэхпитин наада.

А. СЛЕПЦОВ.

Тохсунньу 15 күнүгэр "Сахателеком" ААО илин энэр улуустарын филиалын 2008 сыллааҥы үлэтин түмүгүн отчуоттуур, инники соруктары билиһиннэрэр мунньах ыытылынна. Илин энэр филиалга Уус-Алдан, Чурапчы, Томпо, Таатта улуустара киирэллэр. Маннык отчуоттар график быһыытынан туһаанныах улуустарга барыахтара.

Улууспут сибээһин үлэһиттэрин түмсүүлэриэхтэр 2008 сылааҕы үлэ түмүгү, инники соруктарын, нэйилэнньэҕэ телефонунан сибээс өҥөтүн туһаныыта филиал үлэтин, саҥа технологиялар киириилэриэхтэр болҕомтоны үөскүүр бөлүүрүөстэрэ көрүлүннүүлэр.

Бастакы бөлүүрүөскэ "Сахателеком" ААО илин энэрдээҕи филиалын директора Светлана Даниловна Васильева информацияламмыт. Кини Саха Республикатын "Сахателеком" компаниятын 7 филиалыгар 2008 сыл түмүгүнэн быланнаммыт үлэни барыы көрүнэрэ толорон илин энэрдэр бастыҥнар кэккэлэриэхтэр сылдьалларын болҕомтоҕа. Биһиги улуустуттар цифровой сибээһинэн хаачыллыыта Бахсы нэйилиэгэр сотору комплексаналлаах станция таныллыыта, оччоҕуна улуус 100 быыһыан цифровой сибээскэ киириэхтэр, интернетинэн сибээһин кэҥэтиитэ, о. д. а. үлэлиэхтэрэ быланнаахтарын билиҥиннэрдэ.

Өссүү туһаныы, сайыннарыы туһунан директора коммерческай бөлүүрүөскэ солбуйаачыта Ньургуйаана Дмитриевна Трофимова кэпсээтэ 2008 сыл түмүгүнэн бу хайысхаҕа быланы 100,3 % толорбуттарын эппэт. Бу быланан тулууттар телефон ахсаана 346 точкаҕа эбиллибэт, саҥа технологиянан интернет (ADSL) өҥөтүнэн туһанааччы ахсаана 799 тэҥнэбэтэ дохуот биллэрдик улаатыыгынан тиэрэтэ. Ол эрээри саҥа сотовай сибээс киириитин түмүгүн республика иҥиэр кэпсэтии көрдөрүүтэ сыллата ачыыр. Онон саҥа көрдөрүүтэ сыллата ачыыр. Оттук бу дастыт 2008 сылтан үрдүк тэлэммэх интернет (ADSL) киллэриитин нэйилиэнньэ ордук баҕарааччы.

2007 сыл көрдөрүүттэн нэйилиэнньэҕэ оҥоһуллар оҥоһуллар ааҕыллыта улаатта. Ол күүдүк, оҥоһуллар оҥоһуллар нэйилиэнньэҕэ тиксиитэ 83,8 %, бюджетнай тэрилтэлэрэ 12,3 %, хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэрэ 3,9 % буолла.

Николай Дмитриевич Дьыаев (директоры технический бөлүүрүөскэ солбуйаачыта) филиал технический хаачыллыыта, инвестициэннай үбүнэн көрүллүбүт тутуулар олохтоох киириилэрин, иннигиттэн ханна быланнаналларын диаграммаанан, таблицаанан көрдөрөн билиҥиннэрдэ. 2008 сылааҕы инвестициэннай быланан сүрүннэрэ оҥоһуллар оҥоһуу туһсарыыта сыалланна, ол эбэтэр аналоговай АТС-тыары сиҥа киллэриллибит цифровой станциялаҕа уларытыыта туһуланна. Ол күүдүк, Уус-Алдан улууһугар 3 нэйилиэнньэлэрэ пуунньаҕа - Дүпсэр, Эмэгэхха, Бөгүөр саҥа цифровой станциялар турдулар. Аан бастакыттан биһиги филиалта провода суох салгынынан DEST спутниковай телефоннар Уус-Алдан улууһугар 3 нэйилиэккэ киирдилэр. Таатта улууһугар 5 нэйилиэккэ станция номернай емкоһа улаатыннарылынна.

Биллиэн да телефон киллэриэхэ баҕалаах ахсаана эбиллэн эстэ. Ол күүдүк, филиал үрдүгэр 575 сайабылыанна проводной линиялар суохтарыттан кыайан киирэр кыаҕа суох. Аастыт сылга Чурапчы улууһун Үрүҥ Күөл бөҕүөлэрэ саҥа цифровой станция таныллан уонна линияны сатардыы үлэлэтии түмүгэр 32 ыал телефон линиятыгар холбоонон өссүө туһанар кыаҕы ылылыар.

Мунньах кэлин чаһыгар семинар ыытылынна. Маны филиал сүрүннүүр инженера М.Г.Аммосов республика сибээһинэн саҥа технологиялар сайдыларын быланнаах биллиҥиннэрдэ, онтон филиал специалиста Н.Г.Дарбасова бу сылтан киирэриэ турар дохуот уонна ороскуот уҥуоҕунан сатардыыларын биллиҥиннэрдэ.

Көрүллүбүт бөлүүрүөстэр туһа кэпсэтиилэр буоллулар.

Алексей СЛЕПЦОВ.

БИГЭ ТУРУКТААХ СИБЭЭС ТУҺУГАР

Сынньаланна

ЭДЭР МАТЕМАТИКТАРГА АНААН

Күүдү оруолор, биллиэгэ хаастар, өйгүгүн сыгыарыылар математика кыһыытыгар кэпсэтэн оскуолаттар кыттыыны ылларыгыттар ыытыбыт. Эмиэрити олунньу 20 күнүгэр дьыала Чурапчы сэлиэнньэтин Коркин аатынан улуустаатын 9 №-дээх дьиэтигэр 3 киириэрэтигэр А.С.Старостинаҕа аадырыстаан ыытын. Аакка-ыытын, кыттааччы-эрдэ уонна оскуолаттаатын чуолаайдык сурутуун. Кыайыылаахтары грамоталар күүтүллүөхтэр.

5 – 6 кылаас үөрэнээччилэригэр

1. 9 маннньыат уонна тиэрэтэ суох мөҥаанын баар. Биир маннньыат барыларыттан тэҥ өҥ, ол гынан баран тас көрүҥнэриэн бары тэҥнэр. Иккитэ эрэ ыйаан, ол кэнчээри маннньыаты хайдах булуохха сөбүй?

2. 2х2 таблица хас биирдии клиэккэтигэр 4 натуральнай чааһынан бэриллибит. Туруору көмөлөөн клиэккэлэригэр баар чааһылар бөҕө-бөҕөлэриттэн биэс уратылар, онтон сытыары клиэккэлэр чааһылара бөҕө-бөҕөлэриттэн 2 тэҥэл атыннар. Таблицаҕа хаппыт чааһылар суруллубуттарын? Өссө аҥаан эппиэт булуохха сөп дуо?

3. 4 уонна 9 литрэлээх ибитиэр көмөлөрүнэн өрүүгэн 6 литрэни хайдах баһыахха сөбүй?

4. Дьүүллүүр сүбэ 6 арааһа кылааска олимпиада хаһааннарын оҥорор. Хас биирдии вариант 7 задачалаах, онтон 4 хаппыт да атыы вариантта көмпүөт. Дьүүллүүр сүбэ олимпиадаҕа мустуохаан хас задачаны оҥоруон сөбүй?

5. Ыытааччы уонна 30 оонньоччу биирдии бөҕөлөрө 1-тэн 30-ка диэри чааһылаалары хайдах баҕарар бөлөхтөөн суруйаллар. Ол кэннэтэн суруйбуттарын тэҥнэн көрүллүөх. Оскотун оонньоччу чааһылара ыытааччы чааһыларын кытта турар бөлөхтэрин кытта сөп түбөстөрүнэ, оонньоччу очко ылар. Оонньоччулар барылара очкону ылыыттар. Ыытааччы уонна биир оонньоччу тэҥник суруйбуттарын дакаастаан.

6. Велосипедтаах кэбии айаныан 2/3 бөрөҕэн кэнсэ шинаа алдьанан. Онтон кэнниэ сатыы айаннаабыт бириэмэтэ, велосипедтаах айаныыт бириэмэтиттэн 2 тэҥэл үйүн буолбут. Велосипедтаах кэбии сатыы кэбиистэрэ тоҕо түргэнник айаннаабыттый?

7 - 8 кылаас үөрэнээччилэригэр

1. Велодром тэгэрдэк суолун устун икки велосипедист ибэлэр, айаннарын түргэнэ уларыйбат биир кэм. Кинилэр бөҕө-бөҕөлэриттэн утарыта айаннаныахтарыгар уоннуу сөкүүндэ буола-буола көрөсүлэр, онтон иккиэн биир хайысханан айаннаатахтарына, биирдэрэ атыыны 170-нуу сөкүүндэ буола-буола сиэтэн ылар. Суол үйүнэ 170 метр буоларына, кинилэр биирдии бөҕөлөрө тоҕо түргэнник айаннаабыттый?

2. Саахымат дуоскатын хас биирдии туруору сураҕыныгар уонна хас биирдии сыгыары сураҕыныгар биирдии ладьа турар. Дуоскаҥы түөрт тэҥ квадраккаҕа үллэрбиттэр. Үөһээгитти уҥа квадраккаҕа уонна аллараатыгы хаппах квадраккаҕа ладьалар ахсааннара тэҥник дакаастаа.

3. Үс натуральнай чааһылаалар суммалара 100-кө тэҥнэһэр. Бу чааһылаалары пааралаан үс ааҥнаах оҥорбуттар. Арааскаҕа улахантан ырааны көҥдөхпиттэр. Бу ааҥнастар суммаларын саамай улаатыыта тоҕо буолуоҕун сөбүй?

4. Биир юбки 20 солкуобайга планнаах, солкуобай уонна холуоба атыылаһыллыт. Планнаах сыанатта 9 солкуобайынан сахалыы сыанатыныаҕар ыарахан. Онтон солкуобай уонна планнаах сыанатын холбуу ылыахха, холуоба сыанатыттан 16 солкуобайынан эбиллиэх. Балар хас биирдиилэрэ сыанатта тоҕоостуулэр?

5. Ракета тутуутун курдьуогар 40 үөрэнээччи дьарыктаныр. Кинилэр хас биирдии бөҕөлөрө буоллаалаахтар, винтиктээхтэр уонна тоҕоолоохтор. 15 оҕо тоҕоостуун ахсаана буоллаҕына, 10 оҕо винтиктэн ахсаана тоҕоостуун ахсаанынаан тэҥ. Винтиктэрин уонна тоҕоостуоларын ахсаннара сөп түбөспүт оҕолор 15-тэн аҕыйах эрэ диэн дакаастаан.

6. Биэс бөлөхтөөх А чааһыла "2" уонна "3" сыгыараллартан турар. Биэс бөлөхтөөх В чааһыла – "3", "4"-тэн. АхВ уонна "2" эрэ сыгыараннан суруллуон сөп дуо? Эппиэттэн быһаарыҥ.

7. АВ кэрчиккэ 200 точка кэрчиэ ортотуттан симметрическайдык бөлүөхтэммиттэр. 100 точка кыһыл дьүүнүнэх, атыттар күөх өҥнөөхтөр. Кыһыл точкалартан А точкаҕа дылы үйүнэр суммаларыгар тэҥ диэн дакаастаан.

Эппиэттэриттэн күүтэбит.

А. СТАРОСТИНА.

Алаас ахтылҕана

БОЛТОНО ДЬОНУН-СЭРГЭТИН ТҮМЭР

Ханна да буолларгын, хайдах да сырыттаргын төрөөбүт дойдуҥ дьоно-сэргэтэ сүрэххэр чугас, саная ҕар ыкса буолааччылар. Айах атан кэпсэнэт да киһиҥ буоллар, утары көрүстэххинэ дойдуҥ салгына кэлэргэ, эҕэрдэлиргэ дьылы диэтэхпинэ, бука, үгүстэр сөбүлэһэргит буолуо. Ол да иһин ырыаҕа: "Дойдум дьоно аанньал күрдүк ыалдьыттаан, ахтан-суохтаан көрсөөрбөр аҕам, ийэм күрдүктар..", – диэн ылланыа дуо?!

Болтоҥо аатын улууһаабы дьиэ кэргэн киинсүстар аатталлыт Седалищевтар дьиэ кэргэн.

Тохсунньу 18 күнүгэр киэҥ кэлэмэн алаастардаах, төгүрүччү сытар күөллэрдээх Болтоҥо сирэ кончох буолан көтүнүт сүүрүүн, ыччаттарын, киниҥ истигинэ саныыр дьону-сэргэни үгүскэн кэйэҕэ ыытыра. Өссө даҕаныскомулла ілик Саҥа дьыллыы кэргэммит кулуун бу күн өссө кэрэхсэбиллэх дьыл буолбут. Калбит дьон олохтоохтору, дьиэлээхтэр ыалдьыттары эҕэрдэлии, билэр-билбэт киһиҥ буоллун, барыы уруйдаһа-айхаллаһа көрүстүбүт.

Дьоро кэпсэ, "Үчүгэйи үөдүтүөҕүн, кэрэни кэрэхсиэҕит!" диэн аатынан барда, тапталлаах Болтоҥобут дьонун-сэргэтин кыайыыларыгар, ситиһиилэриттэр аналлаах. Ол күрдүк, бастыҥ дьиэ кэргэттэри чиэстэтибит, киниилэр бары саныыларын ыытыыбыт. Биэчэр вальсынан саҕаланна. Саалаҕа кэпсиллэр ыаллара: саҥа хомбоспуттар, өр олорбуттар-хас да саара киирэн эрэйдиллэр.

Бастакы түүмэххэ нэһилиэк аатын дьиэ кэргэнигэ аналлаах араас конкурстарга, күрэхтэһиилэргэ көмүскэбит дьиэ кэргэттэр – ДГ. В.М. Жирковтар, А.В., П.Г. Новгородовтар, Н.К., В.В. Игнатьевтар, А.Г., И.М. Слепцовтар, В.Н., И.Д. Седалищевтар, Р.Е., Н.Н.Игнатьевтар, С.К. Березкина, Сашенька, В.И. Дьячковскайлар тахсан, өйдөбүнньүк халаандаардары туттулар, эҕэрдэлэрин эттилэр. "Байыыыт тиэргэн" диэн бастын уҥаайбалаах,уран дьиэлээх-уоттаах ыаллар конкурстарыгар кыттыбыт дьиэ кэргэттэрбит А.В., Р.Д.Седалищевтар, Е.Н., С.М.Слепцовтар, Т.И., Н.Н.Ефремовтар,Е.Д.Лыткина, А.Е., К.К.Колесовтар, П.П., А.И.Андросовтар, Н.В., Н.Я.Местниковтар, О.Л, М.С.Слепцовтар эмиэ туһунан бөлөҕүнэн аллараа, А.И.Андросовтар күрэхтэһиҥ туһунан саныыларын ылаһыннылар, дьиэ кэргэннэри түмсүүлэрэ буоларын ыытардылар. Бу күрдүк аастыт дьиэ кэргэн сылыгын чулуу дьиэ кэргэттэри үөрэ-көтө эҕэрдэлээтибит.

Нэһилиэккэ ахсыс сылын ветераннар хордара ылалыыр. Хору РСФСР үөрэҕэриитин туйгуна Д.Г.Жиркова салайар. Ветераннар бу сыллар тухары улууска ыытыллар ырыа күрэхтэриэр кыттан, кэлэс сиэнэ-чиэстэр. Ол күрдүк, ветераннар хордарын конкурстарыгар икки төгүл Гран-при хаһаайыннаан, түмсүүтүн лидериэр Ниналанна Бущуева ҕа Уйгу чороонун туттарда. Бу кэмнэ сиэнэ ыччаттарбыт тахсан турбуттара көрүөххэ астык!

Үүттээх чэйдэриэн, арыылаах алаадьыларынан, сылаас саламаатталарынан ханнык да түгэнигэ дьону-сэргэни күлүлүү сылдьар Далбар Хотуттарбыт тардыбыт маанылаах сандалыларыттан бөҕэлиэх эрэ барыта аһаата, истиҥ кэпсэтии, ахтыҥаны таһаарыы, дьиэ, маннык буолла.

Салгыы Болтоҥо кордоохтөрө күлүүлээх-салыылаах шоу саҕаалаатылар. Улуустаабы культура управлениетын начальника Д.Д. Попов, нэһилиэк шефтээх тэриллэлэрин салайааччылара – улуустаабы Пенсионнай управление начальника В.С.Христофорова, Дьарыктаах буолуу киниин директора Н.Н.Шестаков, "Арчы" үөрэтэр-үөлэтэр киин директора М.Н.Корякин Саҥа дьылынан эҕэрдэлэстилэр, бары үтүөнү баҕардылар. Болтоҥо нэһилиэгин баһылыга Н.Н.Попов шефтээхтэрбитигэр Махтал суруктарыттуттартаата. Ырыа-тойук туһунан эттэхха, бу нэһилиэккэ, ама, ону кыайбатахтара баарай?

Дьоро кэпсэ бэлэм бэлэм түгэнинэн Болтоҥо гимнэ аан бастаан ылланылыта буолла. Гимн кутуйбут, бөлөр хоһоонньут Борис Горохов "Мин дойдум - Болтоҥо" диэн хоһоонун тылларыгар Мария Ванна жеждиэнтынан айылыннаа.

Ураанхай уйгутун уйата.

Дьол, үөрүү түстэнэр түөлбэтэ,
Дьон-сэргэ кэскилин тэлгэтэ,
Биэнэр биһиэгэ – Болтоҥо.

Гимн тылларыгар да этиллэриниин, чахчы да кэрэ дойду биһиги Болтоҥобут. Маннык үтүөкэн кэпсээн бэлэхтэбит бэлэх дойдулаахтарбыгыгар, "Ырыа тула" ветераннар түмсүүлэриэгэр, "Ситим" көлүөнэлэри түмэр бөлөхтөр, нэһилиэк дьахталларын түмсүүлэриэгэр, олохтоох дьаһалтаҕа улахан махталбытын этэбит. Дойдубут дьонун-сэргэтин кытта көрсүһүү кэнэ тохсунньу тоҕоостоох тымныыта уҕараабыкка дылы, сүрэхтэ, дуоһаҕа ичигинэс-ичигэс буолла.

Оксана ЖИРКОВА.
(Л. Ефремова хаартыскалара).

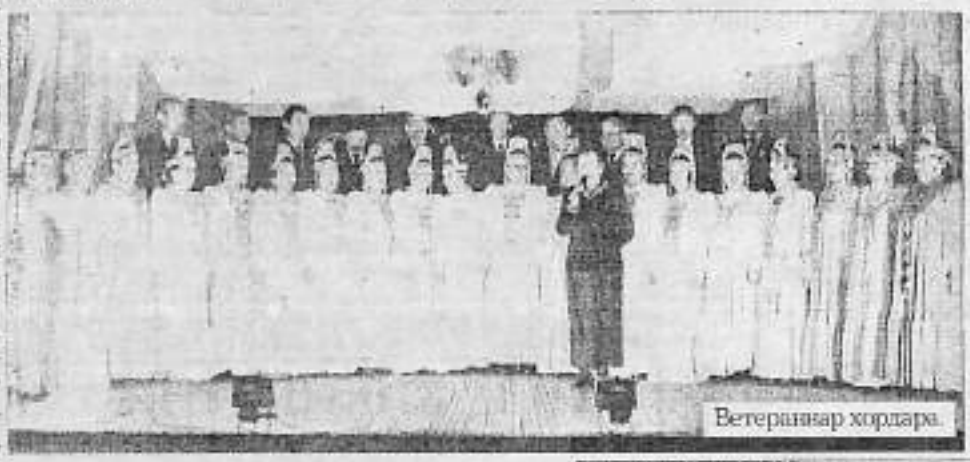
Ветераннар хордара.

Болтоҥо гимнэ ылланар. Уҥаттан: баһылык Н.Н. Попов, Д.Д. Попов, М.Н. Корякин.

Доруобуйа харыстабыла

БЫТЬ ИЛИ НЕ БЫТЬ ТУБЕРКУЛЕЗНОЙ БОЛЬНИЦЕ?

Вопрос об оптимизации противотуберкулезной службы рассматривался на коллегии МЗ РС (Я) от 10 ноября 2008 года, а также 5 декабря 2008 года на научно-практической конференции, который состоялся в Верхневилюйске. По плану до 2011 года стационар Чурапчинской туббольницы закрывается, а 5 коек будут переданы в общелечебную сеть, то есть в терапевтическое или в инфекционное отделение.

С 1991 года у нас было сокращение 4 раза, проводилась оптимизация коечного фонда и, соответственно, штатов. На данный момент из 80 коек мы сократились до 20. По итогам 2007 года эпидпоказатель по туберкулезу в Чурапчинском улусе был один из лучших по Республике Саха (Якутия).

Основные эпидпоказатели туберкулеза по Чурапчинскому улусу на 100 тысяч населения по сравнению с среднереспубликанских показателей заболеваемость в 3,3 раза, болезненность в 2,3 раза, бациллярность в 2,25 раза ниже. Но в текущем 2008 году по улусу идет рост числа заболевших туберкулезом. На этот момент впервые заболело туберкулезом 13 человек (за 2007 год 4 человека), в том числе 3 детей и 2 подростка. У двоих рецидивы снятых с учета. В этом году в наш улус из других улусов прибыло 9 человек, в том числе 4 человека из УИН. Итого контингент туббольных увеличился в 1,94 раза.

Беспокоит резкое увеличение числа больных заразной формой туберкулеза. Сейчас их 21, а в начале года было 8 человек. В два раза увеличилось количество больных по сравнению с 2007 годом число бациллярных больных с множественной лекарственной устойчивостью с 6 человек до 12 человек. Бациллярные больные также проживают в наслегах. Заболеваемость туберкулезом за счет эндогенной реинфекции неуправляемая медиками и будут продолжаться до наступления социального благополучия неимущих и малоимущих.

Закрытие туббольницы в 2007 год на 111 дней организации противопожарной службы в селе Чурапча и вызвало больных их стационара туббольницы значительно повлияли на ухудшение эпидситуации туберкулеза в улусе. Больные ходили по селе Чурапча и наслегам, распространяли инфекцию. На данный момент туббольница постановлением Чурапчинского районного суда РС (Я) закрыта из-за низкого температурного режима.

Как только наступает зима, у нас начинаются проблемы с теплом. На протяжении нескольких лет мы постоянно замерзаем, и каждый раз часть здания остается отключенной от теплоснабжения. Почти что половина здания заморожена, закрыта. Проводимые ежегодные ремонты, замена отопительной системы, электропроводки не дают желательного эффекта, потепления в больнице. Тепло к нам все равно не доходит.

Как никогда остро стоит проблема строительства здания противотуберкулезного диспансера со стационаром. Противотуберкулезный диспансер со стационаром на 20 коек по проекту 2005 года строиться не будет. В старом здании работать невозможно. Нужно срочно начинать строительство. Если у нас в улусе не будет своей противотуберкулезной службы, своего стационара, эпидситуация по туберкулезу будет только ухудшаться и станет не управляемой.

Если прямо сейчас мобилизовать все силы на борьбу с туберкулезом улусе и прежде всего укрепить материально-техническую базу Чурапчинского ПТД (противотуберкулезного диспансера), заставить всех жителей пройти обследование на туберкулез, то еще можно будет сдерживать рост туберкулеза. В противном случае мы имеем большой риск эпидемиологического взрыва туберкулеза.

Насчет оптимизации коечного фонда противотуберкулезной службы и передачи коечного фонда в общелечебную сеть: как вы себе представляете лечение в одной палате с тяжелобольным, заразным, трудновылечимым хроническим туберкулезным больным? Вас радует такая перспектива лечения?

Так что единый выход из сложившейся ситуации, как это было и в далекие 30-е годы, – это строительство туббольницы хозяйственным способом.

Н.И.ГУЛЬКО,
главный врач Чурапчинского ПТД.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Убаастыыр коллегабытын, Чурапчы начальнай оскуолатын координаторын, профкомун председателин ***Татьяна Николаевна ЗЫРЯНОВАНЫ*** *олобуҥ орто омурбанынан эбэрдэлиибит!*

Эн сайабас санаабынан, холку майгынан, утуо улэбинэн дьоҥҥо-сэргэҕэ ытыктаноргунан, холобурга сылдьаргынан кизи туттабыт.

"Баҕарабыт эйиэхэ чэгизин доруобуйаны, улэҕэр ессе урдук ситиһиилэри, сир урдугэр баар барыы учугэйи. Оҕолорун, чугас дьоҥун сылаас таптаннарынан кынаттанан мэлдьи уерэ-кете сырыт диэн алгыспытын аныыбыт.

Эбэрдэни кытта Чурапчы улууһун уерэбин управлениета, профкома, Чурапчы начальнай оскуолатын салалтата, коллектива.

БИЛЛЭРИИ

Атыылыыбын:

1. 1992 сылларааҕы тентовай УАЗ 50 тыһячолук, туҥэрсиэхэ оптэбэтэр эккэ атастаһабын;
2. Тентовай УАЗ эбэтэр саппаас часка;
3. Илин мост - 10 тыһячолук;
4. "Волга" двигателин 14 тыһячолук;
5. Коробка-раздатканы 12 тыһячолук;
6. Калин моһу 6 тыһячолук эбэтэр эккэ, маска атастаһабын, эйиги варианнарыгыт;
7. Суһаллык сүүрэ сылдьар Тойота-Кроун массыынаны 35 тыһячолук;
8. "Москвич" массыынаны саппаас часка 6 тыһячолук.

Билэр тел: 42-555, 8914-270-56-70.

x x x

ГОУ СПО "Чурапчинский колледж" приглашает всех желающих на платные 4-месячные курсы по специальностям: "Электромонтер", "Электросварщик 2-го и 3-го разряда". Обращаться по адресу: с. Чурапча, ул. Ньыдьыли 4; **телефон:** 41-360, 42-056; факс: 42-192.

x x x

2009 сыл тохсуньу 23 күнүгэр киэһэ 8 чаастан олохтоох телевидениеҕа чэпчэтиилэр уонна пенсия бөлүүрүстэрынан "Аһаҕас эфир" ыытыллар. Кыттыыны ылаллар: нэһилиэнньэ социальнай комуоскуллуох буолуутун управлениетын салайаччыта Прасковья Дмитриевна Елисеева, Пенсионнай фонда управлениетын салайаччыта Варвара Спартановна Христофорова уонна бу тэриллэр специалистара. Бөлүүрүстэри 41-903 тел. биэриэхэхтиэх сөп.

x x x

От атыылыыбын. **Билэр тел:** 8914-298-62-96, 42-898.

КӨННӨРҮҮ

Хаһыат тохсуньу 15 күнүнэҕи нүөмэригэр тахсыбыт "Извещение на проведение открытых торгов земельных участков" матыарыйаалга маныык көннөрүүлэр киирдилэр:

Земельный участок находящийся по адресу: ул Ярославского № 60, район маг. "Юбилейный" общей площадью 290 кв. м. под **приусадебный участок.**

Земельный участок находящийся по адресу: ул Ярославского № 62, район маг. "Юбилейный" общей площадью 290 кв. м. под **приусадебный участок.**

Вместо **под приусадебный участок,** считать **под торговую точку.**

Улуус муниципальный баа биллиэн салайар комитета тахсыбыт адрес нөмөр бырастыы гынарыгыгар көрдөөбүр.

ПОЛОЖЕНИЕ

о проведении улусного чемпионата по гиревому спорту среди наслегов в зачет комплексной спартакиады Чурапчинского улуса, посвященной году Молодежи

Время и место проведения: 23 января 2009 года, с. Чурапча спорткомплекс "Молодежный" (КСК). Мандатная комиссия: 9 ч 00 м.

Руководство проведением соревнований: общее руководство подготовки соревнований осуществляется комитетом по физической культуре и спорту МО "Чурапчинский улус (район)", федерация гиревого спорта Чурапчинского улуса.

Участники и условия проведения: Соревнования проводится по действующим правилам Всемирной федерации гиревого спорта. В соревнованиях принимает участие старший тренер РС (Я) по гиревому спорту В.Н.Дьячковский.

Вес гири - 24 кг.

Толчок - 1 очко; рывок - 0,5 очко.

Мужчины. Категория: 60, 65, 70, 75, 80, 90, свыше 90 кг.

Мужчины-ветераны. Категория: 70, 80, свыше 80 кг. 1969 года и старше.

Зачет - 6.

Допуск - 2 кг.

Награждение: чемпионы и призеры награждаются дипломами, медалями.

Финансовые расходы: Все расходы, связанные с проведением соревнований и награждением победителей, несет оргкомитет, питание и проездные расходы за счет командирующих организаций.

Заявки: именные заявки, заверенные врачом, документ, удостоверяющий личность предоставить в мандатную комиссию 23 января 2009 года в 9 ч00 м.

Данное положение является официальным вызовом на соревнование.

ОРГКОМИТЕТ.

Муниципальное образование "Чурапчинский улус (район)"

РАСПОРЯЖЕНИЕ

№ 1 от 14 января 2009 г.

В целях контроля за документооборотом Администрации МО "Чурапчинский улус (район)" РС (Я)

РАСПОРЯЖАЮСЬ:

1. Считать недействительными следующие печати Администрации МО "Чурапчинский улус (район)" РС (Я):

– Изготовленные в 2003 году в количестве 2 (два) штук. Описание печатей: изображение Герба РС (Я), надпись во внешней стороне - Администрация Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия), во внутренней стороне - Саха Республикатын улууһун дьаһалтата.

– Изготовленные в 2004 году в количестве 4 (четыре) штуки. Описание печатей:

1 печать: изображение Герба Республики Саха (Якутия), надпись во внешней стороне - Чурапчы улууһа (оройуона) муниципальнай тэриллиэ дьаһалтата, во внутренней стороне - Администрация муниципального образования "Чурапчинский улус (район)";

2 печать: изображение Герба Республики Саха (Якутия), надпись во внешней стороне - Саха Республикатын "Чурапчы улууһа (оройуона)" муниципальнай тэриллиэ дьаһалтата, во внутренней стороне - Администрация МО "Чурапчинский улус (район)" Республики Саха (Якутия);

3 печать: изображение Герба Республики Саха (Якутия), надпись во внешней стороне - Саха Республикатын "Чурапчы улууһа (оройуона)" муниципальнай тэриллиитэ, во внутренней стороне - Муниципальное образование "Чурапчинский улус (район)" Республики Саха (Якутия);

4 печать: изображение Герба Республики Саха (Якутия), надпись во внешней стороне - Администрация муниципального района "Чурапчинский улус (район)" Республики Саха (Якутия), надпись во внутренней стороне -ОГРН 1031401386169.

2. Считать недействительными следующие печати Администрации МО "Чурапчинский улус (район)" РС (Я):

Изготовленные в 2007 году в количестве 2 (два) штук. Описание печатей:

1 печать: изображение Герба Республики Саха (Якутия), надпись во внешней стороне – Администрация муниципального района "Чурапчинский улус (район)"; во внутренней стороне – Республики Саха (Якутия) ОГРН 031401386169;

2 печать: изображение Герба Республики Саха (Якутия), надпись во внешней стороне – Саха Республикатын "Чурапчы улууһа (оройуона)" муниципальнай тэриллиэ дьаһалтата, во внутренней стороне – Администрация муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" Республики Саха (Якутия) ОГРН 1031401386169.

3. Создать комиссию по уничтожению недействительных печатей Администрации МО "Чурапчинский улус (район)" РС (Я) в следующем порядке:

Председатель комиссии – Яковлев С.И., глава МО; Зампредседателя – Артамонов П.П., заместитель главы; Члены комиссии: Архипова В.Н.,главный бухгалтер, Пивтина Е.В., начальник юридического отдела, Макарова Л.А., и.о. начальника отдела делопроизводства.

4. Комиссии уничтожить недействительные печати с составлением Акта.

5. Настоящее распоряжение подлежит публикации в местной газете "Сана олох".

6. Контроль за исполнением настоящего распоряжения оставляю за собой.

Глава С.ЯКОВЛЕВ.

Уважаемые налогоплательщики!

Извещаем Вас о начале проведения декларационной кампании по доходам 2008 года.

Согласно статьям 227 и 228 Налогового кодекса декларировать доходы обязаны, в частности:

– физические лица, осуществляющие предпринимательскую деятельность, без образования юридического лица;

– нотариусы, адвокаты, занимающиеся частной практикой;

– физические лица, исходя из сумм, полученных от продажи имущества;

– физические лица, получившие выигрыши от игры в лотерею, в игре на тотализаторе и в других основанных на риске играх.

Просим всех указанных лиц сдать декларации по налогу на доходы физических лиц ф. 3-НДФЛ в налоговую инспекцию не позднее 30 апреля текущего года.

График работы налоговой инспекции в период декларационной кампании: с 9 ч 00 м до 18 ч 00 м, выходные дни: суббота, воскресенье.

В период декларационной кампании работает телефон горячей линии: 42-838.

Адрес налоговой инспекции: с. Чурапча, ул. Курашова, 2

Отдел работы с налогоплательщиками.

Кэриэстэбил

КҮНДҮ КИҺИБИТИН АХТАН, СУОХТААН

Тапталлаах кэргэнэ, ааҕыыт, эйэҕэстиҥ, хос эйэҕэстиҥ, ытыктыыр тойоммут, түҥүрбүт, Хатылы нэһилиэгин, Чурапчы улууһун Бочуоттаах гражданина, Хоту Коһоруллуу кыттыылаах, Чурапчы сэлиэнньэтин олохтоох КРИВОШАПКИН Николай Григорьевич марахан ыарыыттан биһиги кэккэбититтэн алын туораабыта 2009 сыл тохсуньу 26 күнүгэр биир сылын туолар.

Николай Григорьевич 1925 сыл олунньу 10 күнүгэр тыа ыччатыгар 8 оҕолоох улахан дьиэ кэргэн улахан оҕото буолан, кыра эрдэҕиттэн үлэҕэ-хамнаска эриллэн улаатыыта. Бойдэҥ ахтарыыннан, улахан дьону кытта үлэлэн 1937 с."Кыһыл Толоон" колхозка сир тартарыытыгар, от үлэтигэр, бурдук быһыытыгар оҕус сиэтэччиэн сылдьыбыт.

1942 с.атырдьах ыйыгар Обком уураахынан күүс оттуукэ көҥөрүллүүгэ хабыллан, дьонун кытта Булун оройуонугар Кумах Сурт нэһилиэгэр тиэйбит. Онно таба ыстаадытыгар бостуукпан, ерүс кумахтыгар сайынын мунгхаан, кыһынын Лаптевтар муораларын арыыгыгар илимнээн бөлөхтөөн 1948 с. баларын ыйыгар диэри 6 сыл үлэлэбитэ. Дойдутугар кэлэн маҥнай "Кыһыл ыллык" колхозка, оттон 1949 с. ахсыныыгыттан Чурапчытаабы МТСК-ка трактористаабыта. Онно үлэлии сылдьан уус-уран самодеятельность актыыбынай кыттыылаах, салайаччыта этэ.

1958 с. ыам ыйыттан Н.Д.Субуруускай аатынан колхозка механиктаан, бригадыырынан, партиэм чилиэнинэн 1962 с. от ыйыгар диэри үлэлэбитэ. 1962-65 сс. советскай-партийнай оскуола истэччитинэн. 1965 с. колхозка участок сэбиэдиссэйинэн, 1967 с. рабочиэм председателинэн, 1967 с. партиэм райкомун бюротун уураахынан кадры бөҕөргөтүү бөрөсүдүөгүнэн "Сельхозтехникаҕа" мехэтэрэхт начаалынньан, партийнай тэриллэ секретарынан, ыллас комнэ управляющайы солбуйаччынан. 1971 с. Хатылы сельсовет сэбиэтин исполкомун председателинэн талыллан 2 сыл. 1973-75 сс. Межколхозстройга механиктаан, 1975-91 сс. Госстрах Чурапчытаабы инспекциятыгар штаты таһыынан агенынан, бригадыырынан, профком председателинэн үлэлээбитэ. Итэ курдук 50-тан тахса сыл устата үлэлэбит үлэтэ сөптөөхтүк сыаналаммыта. Оҥу эйбэх ахаанныах грамоталара, мэтээллэрэ туоһулууллар. 2007 с. Чурапчы улууһун, Хатылы нэһилиэгин бочуоттаах гражданина.

Биһиги таптыыр, ытыктыыр киһибит уйуну-кэҥэни ырыгалыыр, прогрессивнай өйдээх-саныалаах, аныгыска, саҥаны бөҕүрүөр киһи этэ. Оҕолоругар, сиэннэригэр олус истиҥник сыныаннаһара, кинилэр сөпөйөлөрүн бөҕэтин кэҥэтин курдук чугастык ылынан, тэбис-тэҥнэ үөрэрэ-көтөрө, кинилэриҥ, күтүөттэриҥ бөҕэтин оҕолоругар курдук таптыара, дьоҥҥо-сэргэҕэ ытыктыара. Дьиэ кэргэммитигэр суруллубатах сокуоннары, традициялары олохтоох, күн бүгүнүгэр диэри онно тутуһа сылдьыбыт. Кэргэнэ Прасковья Ильинична уус ыалдьыттаах, хоноҕолоох, атастаах-дьирдьох этилэр. Тиҥэх суолугар аталарар күн онно ордук итэҕэтэр курдук үтүө киһи кэлэн бырастыыласпыт.

Николай Григорьевич сэрэх тороон, киһи буолар анаьын чаастаах толоруо, оҕолоор-уруулаар, сиэнэлэр, хос сиэннэлэр дьолун билэр, олохтоҕун түстэһэн барда.

Таптыыр, ытыктыыр күндү киһибит сырдык көрсүүнүн хаһан да умнуохтут суох. Кини мэлдьи биһиэхэ олох олоруу холобура буола туруоҕ.

Кэргэнэ оҕолоро, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Тапталлаах-сиэнэ, оҕолоро, убайдара, ЧГФКСИ мас тардыһыыларын отделениетын старшай тренера, мас тардыһыытыгар СР спордун маастара

СМИРНИКОВ Сергей Иннокентьевич

аҕэр саһыгар олохтон хомолтолоохтук туораабытынан эбэтиэр сангаспытыгар Мария Григорьевнаҕа, иэдэтигэр Альбина Петровнаҕа, аҕатыгар Иннокентий Викторовичка, бэргэн тэрээбүттэриҥэр дириҥ кутурдаммытын тиэрдэбит.

М.М.Смирников дьиэ кэргэнэ, Агжигитовтар.

Күндү бырааппыт, убайбыт, Кытаанах нэһилиэгин олохтоох

ПОТАПОВ Семен Афанасьевич

тохсуньу 14 күнүгэр ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Макарова Мария Николаевнаҕа, барыы аймахтарыгар кутурдаммытын тиэрдэбит.

Кытаанахтан Поповтар, Чурапчыттан Монастыревтар, Алексеевтар, Лонгиновтар дьиэ кэргэттэрэ.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор - директоры солбуйааччы, сурук уонна культура отдела – Г.И. ПОЛУСКИНА.
Эллиэттиир секретарь, быраап отдела – О.В. ЖИРКОВА.
Политика, экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Үөрэх, доруобуйа харыстабылын отдела – А.М. АДАМОВА.
Ыччат, оҕо-аймах отдела – Н.Н. ГАВРИЛЬЕВА.
Верстальщик – Э.И. ХОМУС.
Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Бэчээтээччи – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Сана олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуулуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

Сана олох

Автор сурулар этиилэр саҥа редакция позициятыгар малдьы сөп түбэйэр буолбатах. Сурукка ыйаллар чаҕылыр кирдьаҕастыгыттар эйэлээхэйи автор тус бэйэтэ сүүр.

АДАРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358.
E-mail: Osanaolah@churap.sakha.ru

"Сана олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ. Офсетнай бэчээт. Сакаһын № 6. Тираж 2300. 21.01.2009 с. бэчээккэ бэриллиннэ.
Хаһыат издиэлэбэ үстэ: Ѕптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар. Индекса: 54907.